

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER,

UDGIVNE AF

**SELSKABET FOR DANMARKS
KIRKEHISTORIE.**

FÖRSTE BIND.

KJOBENHAVN.

TRYKT HOS J. D. QVIST, BOG- OG NODETRYKKER.

1849-1852.

Optegnelser fra Haarslev Sognekald i Sjælland.

Ved *E. Mau*, Præst i Skiellerup.

Det er bekjendt nok, at Fortiden var ikke saa skrivesalig som Nutiden; og havde dette end sit Gode, for saavidt som Folk derfor ikke behövede at löbe saa Meget igiennem, men kunde mere gaae i det Dybe (medens man nu, for at følge med Tiden, ofte maa nöies med at bevæge sig paa Overfladen), saa kan man dog ogsaa her anvende Ordsproget: "For Meget og for Lidt fordærver Alting". Navnlig maa det beklages, at de ældre Præster i Almindelighed vare meget sparsomme med at giöre Optegnelser i deres Embedsbøger, hvorfor det ofte kan være vanskeligt nok at levere en nogenlunde fuldstændig og paalidelig Kaldshistorie, naar denne skal gaae langt tilbage i Tiden. Jeg fölte denne Mangel, da jeg for en halv Snees Aar siden var sysselsat med at samle Materialier til en historisk-statistisk Beskrivelse over Haarslev Sognekald. Det var saa Lidet, jeg kunde opspore, at jeg snart maatte opgive Arbeidet, uden Udsigt til senere at kunne tage det op igjen og bringe det til Ende. Imidlertid har der dog været adskillige Præster i forrige Aarhundrede, som gjorde en hæderlig Undtagelse; blandt disse nævner jeg Magnus Halling, som kom til Haarslev 1738 og döde 1748; og ved Hjælp af dennes Optegnelser og andre

trykte og mundtlige Meddelelser har jeg modtaget forskellige Efterretninger, hvoraf jeg her giver Et og Andet til Priis for Tidsskriftets Læsere, i det Haab, at nogle af mine Embedsbrødre, som maatte have mere værdifulde Bidrag (navnlig til Præstehistorien eller Presbyterologien) ved Haanden, ville glæde mig og Andre ved at meddele samme.

De egentlige Ministerial- eller Kirkebøger i Haarslev gaae ikke længere end til 1690; og de to ældste af disse ere meget sparsomt udstyrede, saa det er kun faa Oplysninger til Personalhistorien, som derfra kunne hentes. Den ældste Embedsbog, den saakaldte "liber daticus", begynder med Aaret 1738, og indeholder næsten udelukkende, hvad Titelbladet udviser, "Varia concernentia acta synodalia et monita, visitationes Episcopi et Præpositi, rescripta, edicta" etc.

Præsterækken eller "series pastorum" i Haarslev siden Reformationen er følgende:

1. Morten Jensen levede 1535.
2. Peder Iversen blev kaldet 1561.
3. Hans Raer, kaldet 1572.
4. Jesper Nielsen Fynbo, kaldet 1579.
5. Oluf Holst, kaldet 1604.
6. Niels Jensen Sörby, kaldet 1619.
7. Peder Mortensen Damphius, kaldet 1642.
8. Sören Nielsen Rosefontanus, kaldet 1659.
9. Sören Hansen Lollike, kaldet af Fiurendals Eier d. 27. August 1679.
10. Magister Peder Winther, kaldet af Fiurendals Eier d. 27. Marts 1690.
11. Caspar Nicolaj Möller, kaldet af Kongen d. 29. Mai 1726.
12. Vitus Ovesen Guldberg, kaldet af Storkantsler v. Holstein d. 14. Mai 1730. (Han var Moshroder

- til den bekendte Statsminister **Ove Høegh-Guldberg**).
13. **Magnus Halling**, kaldet af Storkantslerinde v. Holstein d. 10. Marts 1738.
 14. **Jens Munch**, kaldet af Kongen d. 11. Mai 1748. Han er, saavidt man veed, den første af Præsterne, som flyttede andetsteds hen, idet han nemlig 1757 blev kaldet af Kongen til Hyllested, hvor han døde Aaret efter.
 15. **Johan Prom**, kaldet af Grevinde Holstein til Fiurendal d. 26. October 1757, blev 1771 befordret til Nabokaldet Qvislemark og Fiurendal under samme Gods, hvor han døde 1786.
 16. **Christian Ferslev**, kaldet af Grevinde Holstein til Fiurendal d. 25. November 1771.
 17. **Niels Schyth**, kaldet (fra **Linnerup** og **Hammer** i Skanderborg Amt) af Kongen d. 3. Februar 1792; blev d. 21. Februar 1798 residerende Kapellan i Kallundborg, d. 18. October 1799 Sognepræst sammesteds, og byttede d. 15. Juni 1804 Kald med **Jonas Collin** i Væggerløse paa Falster, hvor han døde d. 9. Januar 1825. — Herr N. Schyth blev d. 8. Juni 1797 Doctor i Theologien ved Universitetet i Kiel for en indsendt Oversættelse og Forklaring af Salomons Høisang, som den studerede Degn i Haarslev, **Christoffer Breson** (Biskop Balles Ungdomsven), skal have hjulpet ham med at skrive, da han ikke var saa stiv i Latinen, skiönt han ogsaa har fordansket **Ovids Breve fra Pontus**. Han var saa "udsvævende", sagde en gammel Bonde til mig i sin Mundart, hvormed han ikke meente andet, end at han reiste meget ud og tog gierne mod Fremmede. Han havde mange Børn og levede i Armød.

18. Nikolai Brorson (hvis Fader Johan Peter B., Præst i Döstrup, var Psalmedigteren Hans Adolf Brorsons Brodersön), kaldet af Kongen 1798 (havde tidligere været Lærer ved Vaisenhuset i Kjöbenhavn). Efter Greve Frederik Adolf Holsteins Önske, som gierne vilde have en praktisk dygtig Mand til Haarslev, for at denne kunde have Tilsyn med den anlagte Fabrik — Væverier og Spinderier — paa Fiurendal, byttede Brorson i Aaret 1813 Kald med P. R. Duus i Skiörpinge, hvor han döde 1820. Da sidstnævnte Kald var mindre, maatte Greven give ham et ikke ubetydeligt aarligt Tilskud for hans övrige Levetid og desuden bygge et Stykke Stuehuus op for ham.
19. Peter Rahr Duus, kaldet 1813, blev i Aaret 1826 af Greve F. A. Holstein befordret til Vemmelöv (og Hemmershöi), hvor han döde d. 23. Juni 1842.
20. Heinrich Daniel Luplau, kaldet (fra Skiörpinge og Faardrup) af Greve F. A. Holstein d. 29. November 1826. Han döde allerede d. 24. April 1830. Herr Luplau, som först var Kateket i Ringsted (1817—1820), har blandt andet udgivet "Eusebia eller Underholdning i alvorlige Timer" og "Frelseren, en fri, harmonisk Fremstilling af de hellige Fvangelier".
21. Christian Frederik Rönne (Kateket ved Holmens Kirke i Kjöbenhavn 1826—1830), kaldet af Greve F. A. Holstein d. 2. Juni 1830; blev d. 7. November 1834 af Samme befordret til Höve og Flakkeberg Sognekald ved Skielskör.
22. Jens Christian Eduard Theodor Mau, kaldet af Greve F. A. Holstein d. 31. December 1834; blev d. 14. Juli 1850 forflyttet til Skiellerup og Ellinge Sognekald ved Nyborg i Fyens Stift.

23. August Wolfgang Hertel, kaldet (fra Høiberg og Elsborg i Aarhus Stift) af Kongen d. 25. September 1850.

Den Præst i Haarslev, som er anført i Rækken under Nr. 5, med Navnet Oluf Holst, har formodentlig været en Søn af Formanden Jesper Nielsen Fynbo; thi at han ogsaa blev kaldet Oluf Jespersen eller, som det dengang skreves, Olluff Jesperson, viser følgende Uddrag af Vester-Flakkeberg Herreds-Protocol for Aaret 1610 Side 17:

“Olluff Knudsen i Korsöer, Herritz-Fogith i Flakebjerg-Herrits, og Hans Pedersen i Örsloff, Skrifuer, kjendis og gjöre alle vitterligt: ad Aar 1610 Torsdagen d. 20. Decembr. paa Flakebjerg-Herrits-Ting for os [och menige Ting-Mænd war kommen Peder Degn i Harslöff och tiltalede Ting-Jellinge Mænd, baade paa sine och paa sin Sogne-Præstis Hr. Olluff Jesperson Weine, for deres Korsebör-Mad di ere wonne ad giffue dennem om Sommeren, och nu forholder dennem den för, saa di icke bekom den i forleden Sommer¹⁾, och fremlagde form. Hr. Olluffis

¹⁾ Til nærmere Oplysning om Gienstanden for denne Retssag, den saakaldte “Korsbyrd eller Kaarsebör”, vil jeg hidsætte, hvad Dr. Rothe skriver i sit bekjendte Værk “Det danske Kirkeaar og dets Pericoper” S. 116–117: “Det har upaatvivlelig været en Modification af denne Litaniedag (hermed sigtes til de især i den gallicanske Kirke indstiftede tre Litaniedage eller Bededage, d. e. de tre Dage, som gik umiddelbart foran Kristi Himmelfarts-Dag, da det store Litanie blev afsunget og Bønner om et frugtbart Aar fremførte), som man ved Reformationens Indførelse i Danmark finder omtalt under Navn af **Kaarsebör** eller **Korsbörd** (Korsbyrd), d. e. Korsets-Bæren, ogsaa kaldet *lustratio agrorum*. Dette bestod deri, at de Geistlige paa en vis Tid af Aaret, sædvanlig i Ugen efter 1ste Søndag efter Trinit., i Procession bare

Fuldmact med egen Haandt skrefven lydendis som her følger: Bekiender jeg Olluf Jesperson, Præst i Harslöff och Ting-Jelling, udi dette mit obne Breff, ad jeg giffuer min Medtjener Peder Niisen, Degn i form. Sogner, Fuldmact ad tiltale mine Sogne-Mænd i Ting-Jelling, ocsaa paa mine Weine, som forholder os den Korsebör, huilken di hauffer giffuet voris Formand och os till dette Aar, oc at giöre oc lade herudj ligesom jeg selffuer Personlig tilstede war, effterdj jeg kand dett ingenlunde forsömme oc effterlade effter dett Breffis Liudelse, som Leensmanden Welb. Ebbe Munch haffuer giffuedt mig paa Kongl. Mayst. Weine, at jeg skall haffue oc yntidt lade komme derfra af dedt, som hörer til Præsten oc Præste-Gaarden, som jeg vill före i Rette om

Kors og Fane omkring i Byerne, og lyste Velsignelse over Ager og Eng, Huus og Hjem, Folk og Fæ. Folket strömmede da til med Gaver af Penge og Levnetsmidler til Geistligheden og de Fattige, for ved denne gode Gierning at faae Deel i Velsignelsen. Ved Reformationens Indførelse blev denne Skik, paa Biskoppernes Forsamling i Kiöbenhavn 1510, forandret til "en Prædiken om Bönnen paa en bestemt Sögnedag om Aaret, forbunden med Af-syngelse af Litaniet, hvorefter Almuen efter gammel Skik skulde gaae op og offre til Præsten, Degnen og de Fattige". Den saaledes indførte Prædikedag finde vi i et Skrift af Palladius fra Aaret 1553 at være kaldt Bededagen (af hvilken vor nuværende Almindelige Bededag paa 4de Fredag efter Paaske, indstiftet 1686, altsaa kun skulde være en formelig Fornyse eller Forbedring), skiündt det ikke strax lykkedes den nye Skik at fortrænge det Gamle. I nogle trykte Forskrifter, som Biskop Palladius 1553 sendte til Provsterne angaaende de Ting, de især havde at iagttage ved deres Visitatser, hedder det nemlig om "Bededagen": "Den bör jo at være enten om Onsdagen eller om Fredagen i hver Uge, og det i Kiöbstæderne, og undertiden i Landsbykirkerne om Söndagen efter Prædiken, og en Tid om Aaret med fattige Folks Almisse, i Steden for den ugudelige Korsbörd, som pleier at skee gierne i den Uge efter Divitis et Lazari", d. e. Iste Söndag efter Trinitatis.

behoff giöres. Til ydermere Vidnisbyrd, ad saa er i Såndhed, haffuer jeg underskreffuit min egen Handt. Skreffuett i Harslöff d. 6. Decembr. Anno 1610.

Olluff Jesperson.

Saa er mödt i Rette Mads Hind i Ting-Jelling, oc berettede, ad Peder Degn haffuer forsömmet sin Tjeneste 3 gange, som hand vill beviise, men Præsten klagede de intet paa, ad hand jo haffuer gjort sin Tjeneste fyldest, hvorföre Peder Degn satte udi Rette, om de icke bör ad giffue hannem oc Præsten den Deel, de ere dennem plictige, oc som de ere wonne af arild Tid, oc tale hannem til for sin tilbörlig Öffrighed, om de haffuer nogen Beskyldning till hannem, oc war herpaa een Domb begjerendes.

Da effter Tiltale oc forberört Leilighed wiste wi aff voris ringe Forstand derpaa for Retten icke anderledis at kunde affsige, end wi tilfinder di Ting-Jelling Mend ad giffue deres Præst oc Degn Korsebör-Mad, saavel som andet di dem plictige ere, og som de ere wonne af arild Tid, och hvis de haffuer dem til att tale, ad di skall haffue forsömmet nogen deris Tjeneste, da at tiltale dennem for deris Provist og tilbörlig Övrighed, oc derom ad gaais hvis Rett kan werre, oc var Ting-Jelling Mend hertill kallede med Povel Pedersen og Hans Madsen, som blef beviist her inden Tinge. Till Vidnesbyrd under voris Signetter. Datum ut supra.

Olluff Knudsen. Hans Pedersen.

Hvori den omtalte Afgift, Korsebör kaldet, har bestaaet, veed jeg for Resten ikke; den maa senere være falden bort, thi den nævnes ikke i den Beretning om Kaldets Indtægter, som Præsten Magnus Halling under 26. Juli 1738 indsendte til Biskop P. Hersleb, efterdi

Stiftskisten var brændt, og hvoraf en Gienpart er indført i den af ham begyndte Embedsbog. Af denne Beretning sees det ogsaa, paa hvilket lavt Trin Agerdyrkingen dengang stod; thi uagtet Haarslev Sogns tiendepligtige Jord udgjør over 1700 Tønder Land, fik Præsten, som maatte tage hele Tienden i Kiærven "formedelst Bondens slette Tilstand", ikke meer end 100 Tdr. Sæd, hvori Kongetienden endog var indbefattet, som Frederik den Anden havde benefieeret Kaldet med (hele Sognets Avl beløb sig altsaa til omtrent 1500 Tdr. Sæd eller neppe 1 Td. pr. Td Land).

I Embedsbogen findes ogsaa Gienpart af "Haarslev Kalds Herlighed eller Legat, Donation, indgivet af Sognepræsten blandt de Andres i Herredet efter Kgl. Befaling til Biskoppen og i Stiftskisten indlagt Anno 1742 d. 28. August". I den Anledning har Hr. M. Halling under Nr. 3 bemærket Følgende: "Hr. Peder Mortensen Damphius, Præst i Haarslev, har A. 1648 legeret en Kapital paa 100 slette Dalere, hvoraf naar nogen Præsteenke var bleven i Haarslev Kald, hun aarlig skulde nyde Renten; men ellers, naar den var opløben til 50 slette Dalere, skulde den altid lægges til Kapitalen Tid efter anden. Og nu har siden den Tid aldrig været nogen Præsteenke i H. Kald. Fundatsen paa samme Legat er leveret til Stiftskisten, hvorfor findes, at sal. Dr. Jesper Brochmand egenhændig har qvitteret i Vester-Flakkeberg Herredsbog, og Gienpart deraf findes endnu i Herredsbogen med samme Hr. Peder Mortensens egen Haand. Men hvor Kapitalen er staaende, har jeg ikke kunnet faae Kundskab om, uden formodes, at den ved Præste-Enkekassens Oprettelse A. 1662 der kan være indkommen, og at en Enke fra Haarslev, naar nogen bliver, kan forvente Distributs derefter".

Over dette Legats Skiebne har der hvilet et Slør, som indtil denne Dag ikke er borttaget. Gavebrevet lyder saaledes:

“Jeg Peder Mortensen, Sogne-Præst til Haarslöff og Tingjællinge Sogner, kiendes og herved vitterligt gör, at jeg formedelst dend sellsom oc bedröffvelig Tillstand, som nu omstunder sees, med fattige Præste-Encker, der, effter Mandens Död, eendeel icke till Egteskab beqvemme, dog fordi de icke haffve sig uden skammelig Armod ad opholde med, nödes til om Egteskab ad bede, oc sig derudi med en Ungmand inlade, ofte imod hans Hjerte oc Sind, sig selver til liden Glæde; eendeel ogsaa af Kaldene udstöttis med deris smaa Börn, geraade i stor Nöd, oc fattis de Midler, ved hvilke deris Börn kunde holdis til Skoelegang eller anden christelig Handteering ad lere: hvilket jeg, effter fattige Vilkor, gierne wille betenckt ad forrekomme wed nogen Andell, som till en almindelig Nödis - Penge for alle fattige Preste - Encker i woris Herridt, med saa Skiell, ad mine kiere Med-Brödre hertill wille gjort nogen Undsetning, enhver effter sin Willie og Formue. Men efftersom dett anderleedes siuntes eendell aff di gode Mend, haffver jeg deris Betenkende derudi saa vidt mig ladet befalde, dog icke mit Forsett aldeelis wille lade fare, men det, som till saadan almindelig Fornödenhed icke kunde forslaae, wille jeg till denne særdeelis haffve stiftet, oc derfor med min og min kiære Hustruis Dorethe Fridrichs Datters Villie, gierne af det Gud os haffver med vellsignet, till fattige Encker, der af Haarslöff Preste-Kald udkommer oc ærligen haffver leffuit, will haffve perpetueret, og hermed perpetuerer Eet Hundrede Daler, enhuer Daler beregnitt til 64 Skilling Danske; hvilke fornefte 100 Sldr. stedse skall blive staaendis som een Capital, og Renten deraf, nemmelig sex Daler, til hver Alle Helgens Aften erleggis,

som Presten her paa Steden aff sin gode Villie aarligen i rette Tiide skulle indkræfve oc till Preste-Encken frem-sende, oc Herritz-Provsten dertill skulle have god Inspection, hvor samme Penge bliver udsadt, oc hos hvad wisse Folck; men saa lenge ingen Preste-Encke af Kaldet er, skulle Renten, saasnart den belöber sig til XCDLVX, sættes ud som een anden Capital, oc aarligen forrentis til Enckens Beste af samme Stedt. Dette jeg först nödvendigt haffwer betenckt oc siden herforuden, om vor Herre mig nogen Tid i Velstand fremdelis sparer, skal jeg ligesaa vell som nogen af mine Medbrödre, effter min Formue, gladeligen betencke fattige Skoele-Börn af Skelschiör Skoelle. Hvilcket jeg till ydermere Forsickring, paa det ydmygligste, af min kiære Hr. Biskop og ærværdige Fader i Christo, Doct. Jesper Brochmann er begierendis, ad Hans Værdighed med mig til Vitterlighed wille underskriffue, oc saa till sig annamme udi Stigtens Kiste ad indleggis dette samme Breff, hvis Gienpart udi wores Herrits-Bog, lige Ord fra Ord, som forskreffuidt, skal der findes indfört. Skreffuen i Haerslöff Preste-Gaard den 4. Februarii Ao. 1648.

**Peder Mortensen Damphius,
 Pastor Horsloviensis."**

Hvor den foranförte Legat-Kapital er blevet af, efterat Biskop Brochmann havde modtaget den, vides ikke. Zwergius siger i sit Værk "det siællandske Kleresie" S. 274: at P. M. Damphius ved sit Forslag og Gavebrev först skal have givet Anledning til en geistlig Enkekasse, hvilken en halv Snees Aar efter blev oprettet for Siællands Stift, idet nemlig den ældste Fundats for samme er af 28. Juli 1659, paa ny udgaet d. 24. September 1662 og konfirmeret d. 15. December 1670; og det formodes, at Damphii Gave hörer til denne Kasses oprindelige

Midler. Da der siden Legatets Oprettelse¹⁾ ikke har været Enke paa Haarslev Kald før ved Pastor Luplaus Död 1830, vilde Kapitalen med oplagte Renter og Rentes Rente à 5 pCt. i sidstnævnte Aar have udgjort 66113 Rbd., hvoraf Mad. Luplau skulde have havt 3305 Rbd. 3 Mk. 15 Sk. i aarlig Rente — en ganske klækkelig Enkepension! — Men paa Grund af det Mörke, hvori Sagen er indhyllet, fik hun efter Ansøgning, som et Slags Vederlag for Legatet, 200 Rbd. aarlig af Regieringen.

Ved Hjælp af Haarslev Sogns Kirkebog, der, som sagt, först begynder 1690, seer jeg mig i Stand til at meddele følgende Bidrag til at forklare den Mærkelighed, at der ingen Enke har været paa Kaldet i et saa usædvanlig langt Tidsrum.

Magister Ped. Winther, Præst fra 1690 til 1726, var gift med Kirsten Pedersdatter Munch; hun blev begravet i Haarslev d. 13. Aug. 1726 (altsaa i Naadensaaret, thi Hr. C. N. Möller blev kaldet d. 29. Mai s. A.), og var dengang 81½ Aar. Hendes Mand, Mag. P. W., maa rimeligviis have taget sin Afsked og være bleven boende i Sognet; thi efter Kirkebogen blev han ogsaa begravet i Haarslev d. 11. Septbr. 1727, i en Alder af 65 Aar. (Forskiellen i Alder tyder paa, at han havde ægtet sin Formands Enke).

Caspar Nikolaj Möller (1726—1730) blev begravet d. 22. Februar 1730, kun 37 Aar gammel. Han havde en Sön til Daaben d. 3. Aug. 1729; altsaa maa han have været gift. Men om hans Hustru findes ingen Oplysninger i Kirkebogen; hvis hun er bleven gift med Eftermanden, hvilket er det rimeligste, maa Brylluppet have staaet et andet Sted.

¹⁾ Da der heller ingen Enke var paa Damphii Tid, er et Tidsrum af omtrent 200 Aar forløbet, i hvilket der ingen Enke har været paa Kaldet ud over Naadensaarets Udløb.

Vitus Ovesen Guldberg (1730—1738) var to Gange gift; hans første Kone blev begravet i Haarslev d. 1. April 1732 i en Alder af 29 Aar. Han indlod sig derpaa i Ægteskab med Elisabeth Marie Olivarius, en Datter af Herredsprovsten Mag. Holger Olivarius i Örslöv. (selv blev han begravet d. 23. Januar 1738). Hun fulgte nu med Embedet to Gange, idet hun blev viet d. 28. Jan. 1739 til Magnus Halling, som var Præst fra 1738 og blev begravet d. 17. April 1748; hvorefter hun d. 22. April 1749 holdt tredje Gang Bryllup med Hallings Eftermand Jens Munch. Da denne flyttede til Hyllested og hans Eftermand Johan Prom til Qvislemark, blev der heller ingen Enke paa Kaldet efter dem. Saa kom Christian Ferslev, som blev kaldet 1771 og begravet d. 29. November 1791, 77 Aar gl. Hans Enke Ellen Marie Kierumgaard blev begravet i Naadensaaret d. 27. August 1792 i en Alder af 70 Aar.

De følgende tre Præster, Dr. Schyth, Brorson og Duus, bleve alle forflyttede, og saaledes kom der ingen Enke paa Haarslev Kald før ved Pastor D. Luplaus Död d. 24. April 1830.

Præsten M. Halling, som oftere er nævnet, havde med sin Hustru E. M. Olivarius en Søn, der kom til at spille en betydelig Rolle i den ældre Godshistorie. Han blev döbt 1743 med Navnet Vitus, gik tidlig ud paa Eventyr, reiste til Ostindien, hvor han under den engelske Oberst Clive erhvervede sig betydelige Rigdomme, og blev Direktör ved det asiatiske Kompagni. Da han kom tilbage til Danmark, gav han sig ud for en Englænder af fornem Familie (hans Börn fik ham derfor ogsaa naturaliseret som dansk Adelsmand sex Aar efter hans Död), forandrede sit Fornavn til William, köbte store Godser i Jylland, gjorde megen Opsigt, hvor han kom frem, giftede sig med en rig Herremands eneste

Datter, og døde d. 2. April 1797 som Brigadeer og Storkors af Dannebrogordenen samt Herre til Dronninglund, Dronninggaard, Petersholm, Kiærgaard og Williamsborg.

Endnu har jeg et gammelt Dokument at meddele. Som bekendt er Tingjellinge Kirke een af de mindste i hele Landet, og hele Sognet har kun c. 75 Tdr. Hartkorn. Det har derfor i ældre Tider oftere været i Værk, at Kirken skulde nedlægges og Menigheden søge til Haarslev, som kan sees af følgende Udskrift af Vester-Flakkeberg Herreds-Protokol S. 18:

“Kiendes vi underschreffne, Povel Jensön og Söffren Rasmussön, Kirche-Verger, saa ochsaa Christen Christensön og Peder Hanssön, och hermed med fuld beraad Hue og Villie vedstaar, baade paa egne och samptlige Ting-Jellinge Sognemends Veigne, som nu er, heller herefter komendis vorder, att saasom det siden Höylofflig Ihukommelse, Konning Christian den Fierdes Tid hauffer ofte verrit for, att voris Kirche udj Ting-Jellinge for sin ringe Bygning och meget lidet Indkomstis Schyld, hvoraf den sig icke selv kan vedligeholde, schulde nedbrydis, och Menigheden til Haarslöff hendviisis; Da saasom vores Velædle och Höyærværdige Hr. Biscop Doctor Hans Bagger haver i bemeldte voris Kirches yderste Nöd taget sig den an, och ved sine gode Raad och Middeler hende undsætte vil, at den kand nogenledis bliffue ved Magt holdet, hvorfore Gud Hans Höyærværdighed glæde baade timelig og ævig; Da paa det vi voris Kirche kand beholde, lofver och bepligter vi os, for egne och samtlig Ting-Jellinge Sognemends Veigne, att effterdi voris Allernaadigste Herris och Kongis Befaling derom och er udgangen, att vi godvillig uden nogen Modsigelse, Ophold eller Undskyldning, enten med Hosbonds eller Herrskabs Fraværelse, eller

anden Forevending i nogen Maade, ville self indbyrdis med hverandre skiftes til at age till bemelte Kirche alle de Materialia, som nu eller herefter nogen Tid til hendis Forbedrelse och Vedligeholdelse kand behövis, verre sig Handverchs-Folch at hente och hjemage, Tømmer, Steen, Kalk, Vand, Sand eller og hvad Nafn det haffue kand, hvor og paa hvad Sted, det for best Kiøb kand Fall havis och Kirchen det behöffuer, saa at Kirchen for slige Vogn-Lejer i ingen Udgiftt schall geraade; mens skulde nogen lade sig finde mutvillig udj bemelte Reiser, da hans Naboer uden Ophold at age, och den forsömmelig at stande Kirchen til rette, for huis Skade-hun deroffuer kand i geraade, detz til Vitterlighed, haffue vi voris Hender underteignede.

Actum Maglebye Preste-Gaard den 22. Octobris Anno 1679.

Christen Christensen. PIS. PHS. SRS.
